

ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ БАКАЛАВРІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Карнаух Л. П.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри психології та педагогіки розвитку дитини
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
вул. Садова, 2, Умань, Черкаська область, Україна
orcid.org/0000-0001-7084-2973
lesjakarnaukh@ukr.net*

Мельникова О. М.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри психології та педагогіки розвитку дитини
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
вул. Садова, 2, Умань, Черкаська область, Україна
orcid.org/0000-0002-6051-3372
olga@maistruk.com*

Ключові слова: фахові компетентності, освітньо-професійна програма, бакалавр, заклад вищої освіти, теоретико-практична підготовка.

У статті здійснено аналіз проблеми формування фахових компетентностей здобувачів вищої освіти в умовах сучасного ЗВО. Наголошено на тому, що соціальна значущість діяльності вихователя закладу дошкільної освіти висуває низку вимог щодо якості його професійної підготовки згідно з вимогами стандартів вищої освіти, що відображені в освітньо-професійній програмі «Дошкільна освіта». Здійснено огляд сучасних наукових досліджень щодо важливих аспектів професійної підготовки бакалаврів дошкільної освіти, проте виявлено, що питання інтеграції теоретико-практичної підготовки до роботи з дітьми дошкільного віку недостатньо висвітлюються.

Мета статті полягає у здійсненні аналізу освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта» у контексті теоретико-практичної підготовки бакалаврів дошкільної освіти в закладі вищої освіти.

Розкрито сутнісне та змістове наповнення понять «компетентність», «фахові компетентності»; розглянуто теоретико-практичні засади реалізації завдань ОПП в умовах освітнього процесу фахової підготовки бакалаврів факультету дошкільної та спеціальної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Окреслено напрямки інтеграції теоретичної та практичної складових частин освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта» для забезпечення ефективної фахової підготовки здобувачів вищої освіти. Зокрема, акцентовано увагу на змісті ОПП підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня.

Проаналізовано особливості ОПП, яка реалізується в динамічному професійно-орієнтованому, інформаційно насиченому освітньому просторі з акцентом на формування фахових компетентностей здобувачів вищої освіти, спрямована на розвиток критичного мислення, практичних навичок та творчого потенціалу бакалаврів, забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти. Наголошено на тому, що унікальність освітньо-професійної програми

«Дошкільна освіта» ґрунтується на інтеграції теоретичної та практичної складових частин у підготовці бакалаврів дошкільної освіти, що здійснюється на базі Центру розвитку дитини «Дивосвіт», Академії обдарованих дітей «Вундеркінд» факультету дошкільної та спеціальної освіти, в освітньому середовищі яких здобувачі мають змогу набувати фахових компетенцій.

FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCES AT BACHELORS OF PRESCHOOL EDUCATION IN THE CONTEXT OF THEORETICAL AND PRACTICAL TRAINING IN THE INSTITUTION OF HIGHER EDUCATION

Karnaukh L. P.

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Psychology
and Pedagogics of Child Development
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University
Sadova str., 2, Uman, Cherkasy region, Ukraine
orcid.org/0000-0001-7084-2973
lesjakarnaukh@ukr.net*

Melnykova O. M.

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Psychology
and Pedagogics of Child Development
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University
Sadova str., 2, Uman, Cherkasy region, Ukraine
orcid.org/0000-0002-6051-3372
olga@maistruk.com*

Key words: *professional competences, educational and professional program, bachelor, institution of higher education, theoretical and practical training.*

The problem of formation of professional competences of applicants (students) of higher education in the conditions of a modern institution of higher education was analyzed in the article. It was emphasized that the social significance of the activity of a teacher of a preschool educational institution raised a number of requirements regarding the quality of his professional training in accordance with the requirements of higher education standards reflected in the educational and professional program (EPP) “Preschool Education”. A survey of modern scientific researches concerning important aspects of professional training of bachelors of preschool education was carried out, but it was found that the issues of integration of theoretical and practical training for work with preschool children were not sufficiently covered.

The purpose of the article was to analyze educational and professional program “Preschool Education” in the context of theoretical and practical training of bachelors of preschool education in the institution of higher education. Essential and substantive content of the concepts: “competence”, “professional competence” was revealed; theoretical and practical principles of the implementation of the tasks of the EPP in the conditions of the educational process of professional training of bachelors of the Faculty of Preschool and Special Education of Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University were considered.

Directions of integration of theoretical and practical components of the educational and professional program “Preschool Education” to ensure effective professional training of applicants of higher education were outlined. In particular, attention was focused on the content of the EPP of training of applicants of the first (bachelor’s) level. Peculiarities of the EPP implemented in a dynamic professional-oriented, information-rich educational space with an emphasis on the formation of professional competences of the applicants of higher education aimed at the development of critical thinking, practical skills and creative potential of bachelors, ensuring the individual educational trajectory of future teachers of preschool educational institutions were analyzed.

It was emphasized that the uniqueness of the educational and professional program “Preschool Education” was based on the integration of theoretical and practical components in training of bachelors of preschool education carried out on the basis of Children’s Development Center “Dyvosvit”, Academy of Gifted Children “Wunderkind” of the Faculty of Preschool and Special Education, in the educational environment of which the applicants had the opportunity to acquire professional competences.

Постановка проблеми. Формування фахових компетентностей у здобувачів вищої освіти є однією з поширених проблемних тем, яка в останні роки викликає значний інтерес у науковців галузі вищої освіти. Питання формування фахових компетентностей в умовах ЗВО України сьогодні недостатньо досліджене в кризових умовах суспільства. Разом із тим формування професійної компетентності як провідної якості особистості фахівця передбачає теоретичну та практичну підготовку.

Соціальна значущість діяльності вихователя закладу дошкільної освіти висуває низку вимог щодо якості його професійної підготовки згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта». Орієнтація ОПП підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня ґрунтується на врахуванні сучасного стану розвитку практичних видів професійної діяльності дошкільної освіти, орієнтує на актуальні тенденції сучасної освіти, в межах яких можливе професійне становлення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Шляхи формування професійної компетентності педагога, система стимулювання його педагогічної творчості обґрунтовуються О. Ларіоною, Ю. Бабанським, О. Жук, Н. Кухаревим, М. Скаткіним, Г. Щукіною та ін. Професійна діяльність вихователя дошкільного закладу розкрито в працях І. Бега, Л. Іщенко, О. Кононко, Н. Кравчук, К. Крутій, В. Кузьменко, Н. Кузьміної, Е. Панько, Н. Трофаїла та ін. Концепції змісту, організаційних форм і технологій навчання в закладах вищої освіти досліджували С. Архангельський, В. Беспалько, А. Вербицький, С. Харченко та ін.

Теоретико-методологічні засади підготовки бакалаврів дошкільної освіти розробляють вітчиз-

няні учені Г. Беленька, А. Богущ, О. Гнізділова, Л. Калмикова, Л. Казанцева, Т. Пономаренко, Т. Степанова, Т. Танько, Г. Цветкова та ін. Отже, в багатьох працях дослідників розкрито важливі аспекти професійної підготовки бакалаврів дошкільної освіти, проте питання інтеграції теоретико-практичної підготовки до роботи з дітьми дошкільного віку не достатньо висвітлено.

Мета статті – здійснити аналіз освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта» у контексті теоретико-практичної підготовки бакалаврів дошкільної освіти в закладі вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Компетентність – це володіння людиною відповідною компетенцією, що містить її особистісне ставлення до предмета діяльності. Тобто під компетенцією слід розуміти задану вимогу, норму освітньої підготовки особистості, а компетентність – як її реально сформовані особистісні якості та мінімальний досвід діяльності [1, с. 4–9].

За даними інформаційного джерела osvita.ua [3], підготовкою бакалаврів дошкільної освіти в Україні займаються 33 заклади вищої освіти державної та приватної форм власності (університети, академії) за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

У закладах вищої освіти підготовка здобувачів здійснюється відповідно до Стандарту вищої освіти за освітнім ступенем «бакалавр» (наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти» № 1456 від 21.11.2019 р.) [8], Професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» (наказ Міністерства економіки України «Про затвердження професійного стан-

дарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» № 755-21 від 19.10.2021 р.) [8], Класифікатора професій (наказ Міністерства економіки України № 810-21 від 25 жовтня 2021 р. «Про затвердженні Зміни № 10 відповідно наказу до національного класифікатора ДК 003:2010 «Класифікатор професій», затвердженого наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28.07.2010 № 327) [9], Базового компоненту дошкільної освіти (наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Базового компоненту дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція» № 33 від 12.01.2021 р.) [6], на основі яких розроблено освітньо-професійну програму «Дошкільна освіта» в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини.

Факультет дошкільної та спеціальної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини є регіональним центром підготовки педагогічних кадрів для національної системи освіти України. З ініціативи тодішнього ректора інституту доктора педагогічних наук, професора, академіка Володимира Григоровича Кузя, організатора та науковця, 1 вересня 1992 року розпочалося навчання студентів за спеціальністю «Педагогіка та психологія (дошкільна).

Діяльність і підготовка педагогічних кадрів, наукова діяльність факультету, кадровий склад і матеріальна база розвиваються і зміцнюються у відповідності до завдань українського суспільства. Місія факультету є незмінною – зберігаючи та примножуючи традиції, запроваджуючи інноваційні моделі і технології навчання, забезпечити конкурентні переваги факультету і університету у науковому та освітньому просторі України.

Одним із найважливіших ресурсів розвитку факультету, що дозволяє успішно здійснювати теоретико-практичну діяльність, є педагогічний колектив трьох кафедр факультету у складі 7 докторів педагогічних наук, 25 кандидатів педагогічних наук, 4 викладачів.

З-поміж аспектів інтеграції теоретико-практичної підготовки здобувачів вищої освіти є концептуальна ідея неперервності освіти впродовж життя, що забезпечує задоволення різноманітних індивідуальних освітніх потреб громадян. Відтак із метою розширення теоретико-практичної діяльності у сфері післядипломної освіти (для осіб з вищою освітою) на факультеті дошкільної та спеціальної освіти із 2018 року запроваджено діяльність курсів підвищення кваліфікації.

Так, у контексті інтеграції теоретико-практичної підготовки здобувачів вищої освіти та з метою реалізації студентоцентричного підходу на факультеті відбуваються спільні форми організації освітнього процесу слухачів курсів із здобу-

вачами вищої освіти із використанням елементів коучингу (бінарні заняття, гостьові лекції, тренінги, круглі столи), адже це є творчою міжсуб'єктною взаємодією рівноправних учасників освітнього процесу.

Зупинимось на аналізі змісту освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта» [2], яка реалізується на принципі інтеграції теоретичної та практичної підготовки здобувачів вищої освіти в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини.

Особливостями програми є те, що вона реалізується в динамічному професійно-орієнтованому, інформаційно насиченому освітньому просторі з акцентом на формування практично-професійних компетенцій здобувачів вищої освіти, спрямована на розвиток критичного мислення та творчого потенціалу майбутніх вихователів на гуманістичних засадах, набуття конкурентоспроможності на національному та міжнародному ринку праці, забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти на базі закладів дошкільної освіти, центру обдарованої дитини «Вундеркінд», центру розвитку дитини «Дивосвіт».

Освітньо-професійна програма має професійну орієнтацію, базується на наукових знаннях про навчання, виховання і розвиток дітей раннього і дошкільного віку та ґрунтується на комплексному підході до здійснення діяльності у сфері дошкільної освіти та реалізується через теоретичну та практичну підготовку. Фундаментальними засадами програми є загальновідомі наукові результати сучасного стану розвитку практичних видів професійної діяльності дошкільної освіти, орієнтація на актуальні тенденції сучасної освіти, в рамках яких можливе подальше професійне та наукове зростання.

Важливо відзначити, що освітній процес побудований на принципах студентоцентрованого, особистісно орієнтованого навчання, на засадах компетентнісного, системного, інтегративного підходів. Під час навчання акцентується увага на проблемних та актуальних питаннях дошкільної освіти, практичної підготовки здобувача, створення інформаційно-освітнього контенту для стимулювання самоосвіти здобувачів вищої освіти, проектної діяльності.

Фахова підготовка бакалаврів дошкільної освіти відбувається відповідно до навчального плану, робочого навчального плану, навчальних програм, робочих навчальних програм, силабусів, програм практичної підготовки, методичних рекомендацій щодо написання індивідуально-дослідницьких завдань та курсових робіт. До кожного освітнього компоненту розроблено навчально-методичний комплекс, що містить робочу навчальну

програму, в якій відображено зміст, мета навчального матеріалу, компетентності та програмні результати навчання; навчальний посібник, в якому представлено теоретичні та практичні питання освітнього компоненту; методичні рекомендації для виконання самостійної роботи та індивідуального навчально-дослідного завдання.

Для оптимізації теоретико-практичної підготовки здобувачів вищої освіти та відповідно до Стандарту вищої освіти для забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей відводиться 50% обсягу освітньої програми і 20% спрямовується на проходження педагогічної практики [8].

З метою моніторингу якості підготовки здобувачів вищої освіти систематично проводиться опитування учасників освітнього процесу щодо якості освітніх послуг та практичної підготовки, організації освітнього процесу, задоволення очікувань як споживачів освітніх послуг тощо. Результати опитування обговорюються на засіданнях структурних підрозділів факультету, зі стейкхолдерами та здобувачами, а також враховуються під час проектування освітньо-професійної програми.

Практичним складником реалізації завдань освітньо-професійної програми є конструктивна співпраця із провідними закладами дошкільної освіти України та зарубіжжя державної та приватної форм власності, з якими укладено угоди про співпрацю на університетському рівні.

Унікальність освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта» полягає в апробації результатів теоретичної складової ОПП в умовах практико-зорієнтованого навчання, що здійснюється на базі Центру розвитку дитини факультету «Дивосвіт», Академії обдарованих дітей «Вундеркінд». Відтак під час вивчення фахових дисциплін викладачі ознайомлюють здобувачів із авторськими методиками, інноваційними технологіями, методами діагностики та розвитку творчого потенціалу обдарованих дітей, які в подальшому здобувачі експериментально апробують у середовищі Академії обдарованих дітей.

Разом із тим Центр розвитку дитини «Дивосвіт» та Академія обдарованих дітей «Вундеркінд» створюють умови для підготовки студентської молоді до майбутнього сімейного життя, відповідального батьківства та формування професіоналізму майбутнього фахівця дошкільної освіти. Проте в умовах воєнного стану активну участь у діяльності означених Центрів виявили студенти-волонтери факультету, які у співпраці з фахівцями дошкільної освіти мали змогу розвивати у дітей-переселенців здібності та уміння за допомогою різних творчих завдань, дидактичних та рухливих ігор, мовних вправ та інших видів діяльності. Адже діти-переселенці, які відвідували Центри, потребували компетентної допо-

моги в подоланні важкого емоційно-психологічного стану.

Отже, з-поміж спеціальних (фахових) компетентностей, які представлено в освітньо-професійній програмі, виокремимо ті, які дають можливість сформувати теоретичні знання та практичні навички у бакалаврів дошкільної освіти: здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага); здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку; здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі); здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими; здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності; здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленневою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку; здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками; здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

Висновки і перспективи подальших розробок у цьому напрямі. Отже, формування фахових компетентностей бакалаврів дошкільної освіти в контексті теоретико-практичної підготовки в закладі вищої освіти здійснюється відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (2014, зі змінами), Стандарту вищої освіти за освітнім ступенем «бакалавр» (2019), Професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» (2021), класифікатора професій, Базового компоненту дошкільної освіти (2021).

Таким, чином, унікальність освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта» ґрунтується на інтеграції теоретичної та практичної складових частин у підготовці бакалаврів дошкільної освіти, що здійснюється на базі Центру розвитку дитини «Дивосвіт», Академії обдарованих дітей «Вундеркінд» факультету дошкільної та спеціальної освіти, у освітньому середовищі яких здобувачі мають змогу набувати фахових компетенцій.

Перспективним вважаємо здійснення аналізу специфіки вибіркового компонентів освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта» підготовки бакалаврів дошкільної освіти (на прикладі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини).

ЛІТЕРАТУРА

1. Гура О.І. Професійні компетенції та професійна компетентність педагога вищої школи: порівняльний аналіз понять. *Наука і сучасність: зб. наук. праць Націон. педаг. ун-ту ім. М.П. Драгоманова*. Київ, 2006. Том 54. С. 3–12.
2. Освітньо-професійна програма Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини «Дошкільна освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта. URL: <https://fdo.udpu.edu.ua/osvitni-programy/> (дата звернення: 14.11.2022).
3. Офіційний сайт osvita.ua. URL: <https://osvita.ua/vnz/> (дата звернення: 14.11.2022).
4. Про вищу освіту : Закон України, 2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 14.11.2022).
5. Про дошкільну освіту : Закон України, 2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2628-14#Text> (дата звернення: 14.11.2022).
6. Про затвердження Базового компоненту дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція 2021. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 14.11.2022).
7. Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» 2021. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti> (дата звернення: 14.11.2022).
8. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 2019. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/012-Doshk.osvita-bakalavr.28.07.pdf> (дата звернення: 14.11.2022).
9. Про затверджені Зміни № 10 відповідно наказу до національного класифікатора ДК 003:2010 «Класифікатор професій», затвердженого наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики 2010. URL: <https://www.me.gov.ua/Profession/List?lang=uk-UA&id=d4162ef8-2771-4ac5-99ef-1d4b6f5336af&tag=KlasifikatorProfesii-Poshuk> (дата звернення: 14.11.2022).
10. Про охорону дитинства : Закон України, 2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2402-14#Text> (дата звернення: 14.11.2022).

REFERENCES

1. Hura, O. I. (2006). Profesiini kompetentsii ta profesiina kompetentnist pedahoha vyshchoi shkoly: porivnialniy analiz poniat [Professional competences and professional competence of a teacher of a higher school: comparative analysis of concepts]. *Nauka i suchasnist - Science and modernity*. (Vols. 54), (pp.3–120). Kyiv [in Ukrainian].
2. Osvitnio-profesiina prohrama Umanskoho derzhavnogo pedahohichnogo universytetu imeni Pavla Tychyny “Doshkilna osvita” pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity spetsialnosti 012 Doshkilna osvita [Educational and professional program of Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University “Preschool Education” of the first (bachelor's) level of higher education of speciality 012 Preschool Education]. (n.d.). *fdo.udpu.edu.ua*. Retrieved from: <https://fdo.udpu.edu.ua/osvitni-programy/> [in Ukrainian].
3. Sait osvita.ua [Official website osvita.ua]. (n.d.). *osvita.ua*. Retrieved from: <https://osvita.ua/vnz/> [in Ukrainian].
4. Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy. (2014). [On higher education: Law of Ukraine]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian].
5. Pro doshkilnu osvitu: Zakon Ukrainy. (2001). [On preschool education: Law of Ukraine]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2628-14#Text> [in Ukrainian].
6. Pro zatverdzhennia Bazovoho komponentu doshkilnoi osvity (Derzhavnogo standartu doshkilnoi osvity) nova redaktsia. (2021). [On approval of the Basic Component of Preschool Education (State Standard of Preschool Education) new edition]. *mon.gov.ua*. Retrieved from: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf [in Ukrainian].
7. Pro zatverdzhennia profesiinoho standartu “Vykhovatel zakladu doshkilnoi osvity”. (2021). [On approval of the professional standard “Teacher of a preschool educational institution”]. *mon.gov.ua*. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti> [in Ukrainian].
8. Pro zatverdzhennia standartu vyshchoi osvity za spetsialnistiu 012 “Doshkilna osvita” dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity. (2019). [On approval of the standard of higher education by speci-

- ality 012 “Preschool education” for the first (bachelor’s) level of higher education]. *mon.gov.ua*. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/012-Doshk.osvita-bakalavr.28.07.pdf> [in Ukrainian].
9. Pro zatverdzhanoi Zminy № 10 vidpovidno nakazu do natsionalnoho klasyfikatora DK 003:2010 “Klasyfikator profesii”, zatverdzenoho nakazom Derzhavnoho komitetu Ukrainy z pytan tekhnichnoho rehuliuвання ta spozhyvchoi polityky. (2010). [On approved Amendment No.10 in accordance with the Order to the national classifier DK 003:2010 “Profession Classifier”, approved by the Order of the State Committee of Ukraine on Technical Regulation and Consumer Policy]. *www.me.gov.ua*. Retrieved from: <https://www.me.gov.ua/Profession/List?lang=uk-UA&id=d4162ef8-2771-4ac5-99ef-1d4b6f5336af&tag=KlasifikatorProfesii-Poshuk> [in Ukrainian].
 10. Pro okhoronu dytynstva : Zakon Ukrainy (2001). [On childhood protection : Law of Ukraine]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2402-14#Text> [in Ukrainian].